

и функционирование): Тезисы докл. Всесоюзной научной конференции. – Ереван, 1990. – С.87-95. 2. *Валгина Н.С.* Теория текста. – М.: Логос, 2003. – 173 с. 3. *Васильев Л.Г.* Рефлексия, понимание, фрейм. Понимание и интерпритация текста. – М.: Прогресс, 1994. – 162 с. 4. *Гальперин И.Р.* Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 140 с. 5. Леонтьев А.А. Психолингвистические единицы и порождение речевого высказывания. – М.: Наука, 1969. – 308 с. 6. *Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту* / Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. – К.: РВЦ "Київський університет", 1998. – 336 с. 7. *Смирнов А.А.* Проблемы психологии памяти. – М., 1956. – 216 с. 8. *Солганик В.М.* Относительно концепции глубинной структуры // Вопросы языка. – 1978. – №5. – С.132-141. 9. *Феллер М.Д.* Стиль и знак: Стиль как способ изображения действительности. – Львов: Вища школа, 1984. – 204 с. 10. *Якобсон Р.* Язык и бессознательное. – М.: Гнозис, 1996. – 248 с.

МОІСЕЄНКО О.Ю.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ КРАЇН СХІДНОЇ АФРИКИ

Статтю присвячено дослідженню особливостей концептуалізації соціальних проблем та особливостей їх вербалізації у сучасному англомовному дискурсі Східної Африки. Результати дослідження свідчать про те, що концептуальний простір англомовного дискурсу країн Східної Африки формується в результаті гібридизації етнічного та англомовного світосприйняття.

Ключові слова: концептуалізація, англомовний дискурс, реалія, Східна Африка.

Статья посвящена исследованию особенностей концептуализации социальных проблем и особенностей их вербализации в современном англоязычном дискурсе стран Восточной Африки. Результаты исследования свидетельствуют о том, что концептуальное пространство англоязычного дискурса в странах Восточной Африки формируется в результате гибридизации этнического и англоязычного мировосприятия.

Ключевые слова: концептуализация, англоязычный дискурс, реалія, Восточная Африка.

The paper considers the peculiarities of the conceptualization of the social problems and the peculiarities of their verbalization in the English language discourse. The results of the research show that the conceptual space in the English language discourse in the countries of East Africa is formed as a result of hybridization of the ethnic and English language world view.

Key words: conceptualization, the English language discourse, realia, East Africa.

Метою роботи є дослідження особливостей концептуалізації соціальних проблем та особливостей їхньої вербалізації у сучасному англомовному дискурсі Східної Африки.

Актуальність дослідження, перш за все, зумовлена посиленою увагою сучасної лінгвістики до досліджень у галузі міжкультурної комунікації, яка передбачає розгляд функціонування мовних одиниць

у тісному зв'язку з культурою в різних контекстах функціонування. Сьогодні англійська мова розглядається як плюроцентрична мова, яка репрезентує різноманітну соціолінгвістичну історію, мультикультурні ідентичності, множинні норми використання та засвоєння. Проте не всім варіантам англійської мови приділяється рівна увага: британський та американський, канадський та австралійський національні варіанти вивчені та описані достатньо добре, у той час дослідження особливостей існування та функціонування англійської мови в країнах Африки, де англійська мова є офіційною в ряді країн, є нечисленними. Саме тому актуальність цієї розвідки також полягає у дослідженні особливостей англійської мови в країнах Східної Африки, Кенії, Уганді та Танзанії. У лінгвокультурному контексті Східної Африки англійська мова виступає в ролі мови міжнародного спілкування. Особливості територіальної та соціальної диференціації англійської мови в країнах Африки почали вивчатися з другої половини 20 століття. Серед дослідників такі вчені як О.Е. Семенець [1], П. Скандера [2], А. Бурегейя [3]. Досліджувалися основні відмінності варіантів англійської мови, які включали зміни в лексичному складі, граматичному та фонетичному складі мови, а також розвиток значень деяких лексичних одиниць англійської мови в таких країнах як Кенія, Танзанія, Уганда. Проте дослідження особливостей сучасної англійської мови в лінгвокультурному контексті Східної Африки на концептуальному рівні відсутні.

Об'єктом дослідження в даній статті стали тексти англомовних газет країн Східної Африки.

Концептуалізація – це процес виділення свідомістю людини в об'єктивній або суб'єктивній (розумовій) дійсності деяку окрему сферу, осмислення та відокремлення її відмітних ознак. Концептуалізаційний процес продовжується постійно як в суспільстві, так і в індивідуальній свідомості [4:121-126]. Результатом концептуалізації є формування концептуальної системи, складниками якої є концепти. Ю.С. Степанов визначає концепт як “згусток культури в свідомості людини; те, у вигляді чого культура входить в ментальний світ людини та, з іншого боку, те, за допомогою чого людина – рядова, звичайна людина, не “творець культурних цінностей” – сама входить у культуру, а в деяких випадках впливає на неї» [5:120]. А.О. Худолій підкреслює, що “особливої актуальності

набуває питання про роль, уживання і призначення мови публіцистичних текстів у людському суспільстві. Яскраво виражена при цьому реалізація функціональної парадигми лінгвістичних досліджень спрямована на висвітлення глобальних проблем мовленнєвої діяльності людини, де простежується перехід від вивчення іманентної системи мови до всебічного дослідження особливостей її прояву у сфері комунікації ....” [6:7].

Країни Східної Африки належать до країн, які розвиваються та до найменш розвинутих країн, *developing countries* та *the least developed countries*. Також синонімічно використовується словосполучення *the third world*:

This is because EAC states are rated differently, with Kenya being regarded as a developing country and therefore only enjoyed preferential tariffs.... Tanzania, Uganda, Rwanda and Burundi are grouped in the Least Developed Countries (LDCs) category (The Citizen, 01. 09.2009).

Addressing a high level segment of the Third World Climate Conference here yesterday (The Citizen, 05. 09.2009).

П. Скандера відзначає, що згідно його дослідження громадяни Кенії віддають перевагу висловленням *developing country* та *the third world* проте носії британського варіанту англійської мови віддають перевагу висловлюванню *the third world* [2:88-89].

Одна з головних соціальних проблем з якою стикаються суспільства країн Східної Африки – це БІДНІСТЬ, POVERTY. Згідно даних Всесірного Банку за рисою бідності в Кенії знаходяться близько 46 відсотки населення, в Танзанії близько 36 відсотки та Уганді близько 31 відсотка населення.

Longman Online Dictionary of Contemporary English наводить наступні колокації з іменником *poverty*: *live/grow up/die in poverty* *fight/combat poverty* (=try to end poverty) *alleviate/relieve poverty* (=improve poverty) *extreme/severe poverty* *abject/grinding/dire poverty* (=extreme poverty) *urban/rural poverty* (=poverty of people in cities or the countryside).

Результати дослідження свідчать, що в лінгвокультурному контексті Східної Африки ключовим стає словосполучення з дієсловом *to ravage* в пасивній конструкції, *to be ravaged by poverty*. Ключові слова належать до тієї унікальної для кожної культури лексики, через яку етнос самоідентифікується як колектив носіїв національної мови, що певним чином сприймає, відчуває та оцінює

навколишню дійсність [7:16]. Дієслово *to ravage* має значення *cause extensive damage to*. Таким чином, підкреслюється руйнівна сила бідності:

Africa, ravaged by poverty, deserves a clean environment, free from pollution (The Standard, 04.09. 2009).

Актуальність соціальної проблеми *POVERTY* підкреслюється такими словосполученнями як *rising poverty, growing poverty*:

While noting poor urban governance is to blame for rising poverty in the urban areas (The Standard, 11.10. 2009).

If we want to honestly explain our troubles with the Mau, inaction on the culprits of the post-election violence, unending corruption and growing poverty, we must look no further than our failure to make a complete break from the Kanu era (The Standard, 05. 09. 2009).

У лінгвокультурному контексті Східної Африки окрім *urban/rural poverty* відокремлюють також *child poverty*, що підкреслює необхідність додаткової уваги для рішення цієї проблеми:

The contribution of cash notwithstanding, both parents in low-income families must have quality time with their children. This is an important element in tackling child poverty (The Citizen, 09. 07. 2009).

В позначенні подолання бідності актуальності набуває дієслово *to tackle*, яке має значення *make determined efforts to deal with (a difficult task)*. Таким чином, в семантиці дієслова закладене розуміння того, що подолання бідності є важкою задачею та потребує зусиль:

This is an important element in tackling child poverty (The Citizen, 07. 09. 2009).

Слід також відзначити висловлювання *to lift oneself out of poverty*, яке означає, що тільки завдяки власним зусиллям можна вийти з бідності, тобто розрахунок може йти тільки на власні сили. Слід також відзначити, що висловлення є також актуальним для лінгвокультурних контекстів Великої Британії та Сполучених Штатів Америки. Наприклад:

These success stories aren't unique to Tennessee. Visit Chicago's Greeley Elementary School or California's Imperial Valley High. All across the USA, little pockets of success are springing up. The point is that there are no schools that cannot become successful and no students who cannot learn. With high expectations, a challenging curriculum, well-trained teachers, involved parents and visionary school leaders, we can give students the tools they need to lift themselves out of poverty and enjoy

the quality of life that God (and the rest of us) intended for them (The USA Today, 03. 2008)

Важкі кліматичні умови створюють несприятливі умови в аграрному секторі, тому в різних районах країн Східної Африки виникає *ГОЛОД, HUNGER*, який спричиняє страждання багатьом людям. *HUNGER* має значне концептуальне значення в сучасному англomовному дискурсі Східної Африки. Ключовим також як і в вербалізації концепту *POVERTY* стає словосполучення з дієсловом *to ravage*:

Hunger is ravaging the countryside and there is concern that the authorities are behaving as if all is well (The Citizen, 21.08. 2009).

Синонімами іменнику *hunger* виступають іменники *famine* та *starvation*:

MP calls for aid, says 30,000 face starvation.

Many Kenyans are faced with hunger as drought ravages most parts of the country, including the agriculturally-rich Rift Valley Province (The Standard, 10.09. 2009).

Famine a serious threat

Hunger is ravaging the countryside and there is concern that the authorities are behaving as if all is well (The Citizen, 21.08. 2009).

Громадяни, окремі сім'ї або окремі райони країн, які страждають від голоду визначаються прикметником композитом *hunger-stricken*:

We only receive 1,000 bags of relief food monthly, which is not enough for the hunger-stricken families, who make up to 45 per cent of the population (The Standard, 10.10.2009).

Kenyan-born Dutch athlete Lornah Kiplagat has launched a campaign to collect food for distribution to hunger-stricken residents in Baringo, Pokot and Turkana (The Standard, 04. 09.2009).

The Uganda Tourism Association has donated food worth Shs7 million to people in the hunger-stricken region of Teso (The Monitor, 10. 09.2009).

Біль та страждання, які приносить голод передають наступні словосполучення: *languish in hunger, succumbed to pangs of hunger, the pain of hunger*:

But as the minister addressed the crowd before distribution, the woman succumbed to pangs of hunger and fainted and had to be given first aid (The Standard, 01.09.2009).

He said: "High food prices have exacerbated the pain of hunger in hundreds of millions of households."

It is shocking to learn the Government can spend millions of shillings to build a house for the Vice-President while wananchi languish in hunger and poverty (The Standard, 10.09.2009).

В останньому прикладі іменник *wananchi* є запозиченням з мови кісуахілі та означає *громадяни*.

Подолання голоду асоціюється з війною: *famine war, famine intervention*. Англійська мова відображає ментальну боротьбу з голодом: *to fight hunger*:

Athlete launches campaign to fight hunger (The Standard, 04.09.2009).

Kalonzo launches famine war in Eastern

Vice-President Kalonzo Musyoka led a team of Government officials to upper Eastern Province to inaugurate the national famine intervention (The Standard, 10.09.2009).

Зубожіння частини населення підвищують рівень злочинності та концептуального значення набуває іменник *INSECURITY*.

INSECURITY має декілька форм:

Kidnappings, car-jackings, abductions, direct assaults and attacks, cattle rustling, robbery, burglary, rapes, extrajudicial killings and other forms of insecurity have left everyone with an unnerving feeling of hesitancy (The Standard, 08.07.2009).

Саме тому особливого значення набуває охорона життя та майна. Для охорони особистого життя наймають охоронця, якого називають *askari*. Іменник *askari* в однині та *askaris* в множині є запозиченням з мови кісуахілі. *Askari* на мові кісуахілі означає *воїн, солдат*. В сучасній англійській мові *askari* використовується як в значенні приватний охоронець, так і в значенні державний охоронець:

Everyone from my editor to my askari at home, were trying to work out Morris' sensational move of saving TK from the jaws of death (The Monitor, 10.10.2008).

That City Council of Nairobi askaris do not consider a display of social graces one of their strongest points is a matter frequently raised by our readers. In most cases it has to do with disproportionate use of force in handling alleged offenders (The Eastandard, 23.06.2009).

Слід зауважити, що лексична одиниця *security guard*, яка має синонімічне з *askari* значення, також використовується:

A security guard is admitted to a Nairobi hospital after he was shot and seriously wounded by a motorist in yet another road rage incident (The Standard, 08.15.2009).

Проте перевага віддається *askari*. Причина того, що перевага віддається використанню *askari*, полягає в історії країн Східної Африки. *Askari* були солдатами з місцевих жителів, які історично виконували функцію охоронців, таким чином *askari* в сучасному дискурсі має глибоке архетипне підґрунтя у свідомості народів Східної Африки:

He says every morning council askaris in uniform collect Sh20 from the kiosks as revenue. But, asks Aloo, what is the significance of such revenue compared with the value of investments being threatened by shanties? (The Standard, 08.10.2009)

The rooms are excellent and well maintained while the complex is manned by a friendly receptionist and askari (The Standard, 17. 09.2009).

Також для охорони звертаються за допомогою до місцевих шаманів, *witchdoctors*:

The shop owner, Mrs Caroline Kavai, told villagers she had sought the services of a witchdoctor to protect her business.

"Last month, burglars broke into the building through the same spot," said Kavai (The Standard, 05. 09.2009).

Слід відзначити, що хоча шаманство в історії країн Східної Африки має вікову історію та в мові кісуахілі існує декілька синонімів, які мають значення шаман, *chimvi (ma-)*, *mchawi (wa-)*, *mganga (wa-)*, *mlozi (wa-)*, *mnumama (wa-)*, *mwanga (wa-)*, жителі країн Східної Африки віддають перевагу англійському слову *witchdoctor*. Згідно етимологічного словника, *Online Etymology Dictionary*, словосполучення *witch doctor* було зафіксовано ще в 1718 році, та словосполучення *witch doctor* почали використовувати по відношенню до африканських шаманів ще в 1836 році. Таким чином *witch doctor* використовується в лінгвокультурному контексті Східної Африки ще з колоніальних часів. *The Online Oxford English Dictionary of Current English* мови визначає значення словосполучення *witch doctor* наступним чином:

witch doctor

• *noun a tribal magician credited with powers of healing, divination, and protection against the magic of others.*

Проте слід відзначити, що в лінгвокультурному контексті Східної Африки *witch doctor* може використовуватися і як словосполучення, і як композит *witchdoctor*:

"We went to a witchdoctor in Mumias who told us that our brother was still alive and he was living in Kisumu near Kodiaga Prison," says Mukoshi, adding that they organised for the search at Kodiaga area but they never found him (The Standard, 30. 09.2009).

П. Скандера у своєму дослідженні також розглядає композит *witchdoctor* у значенні доктора, який лікує хвороби за допомогою магії та відзначає, що це слово є характерним тільки для африканського контексту [2:85-87]. Проте слід підкреслити, що результати дослідження свідчать, що в сучасних суспільствах Східної Африки *witchdoctor* досі відіграє значну роль та виконує багато функцій: захист, лікування, пророкування:

This they do after visiting traditional witch doctors who advise them on what they must do to win (The Standard, 17. 08.2009).

A Ugandan witchdoctor who has made a fortune by pretending he can cast deadly spells on suspected thieves was unmasked in Kisumu (The Standard, 22. 07.2009).

Cancer cases among the youth are on the rise and some are turning to witchdoctors for 'cure' (The Standard, 25. 05.2009).

Ще одна соціальна проблема, яка турбує сучасні суспільства країн Східної Африки – це проблема *КОРРУПЦІЇ, CORRUPTION*. У словнику *Macmillan CORRUPTION* визначається як *dishonest or illegal behaviour by officials or people in positions of power, especially when they accept money in exchange for doing things for someone*. Барак Обама під час свого візиту до Кенії у 2006 визнав корупцію як проблему, яка існує практично в кожному суспільстві:

Corruption is not a new problem. It's not just a Kenyan problem, or an African problem. It's a human problem, and it has existed in some form in almost every society.

П. Скандера відзначає, що корупція має довгу історію в країнах Східної Африки [2: 176]. У повсякденному спілкуванні англійською мовою для позначення *хабара* перевага віддається запозиченню з мови кісуахілі *kitu kidogo*, яке має значення *щось маленьке*. Використання висловлення *щось маленьке* в значенні *хабар* може свідчити про те, що в свідомості жителів країн Східної Африки хабар не є значним порушенням. Наприклад, у діалозі, який є

представленим у газетній статті, *kitu kidogo* сприймається як необхідність у політичній діяльності:

MUSINGS: 'Kitu kidogo' is the only way to win elections

"You need money to convince people to vote for you." My wife told me.

"But that is corruption! People should vote on merit, au sio?"

"It's not corruption, it is trade. You give them kitu kidogo, they give you their votes. Nothing is free in Bongo."

At the kijiwe the chaps told me the same thing, money pesa (The Citizen, 04.09.2009).

Таким чином використання *kitu kidogo* в сучасному англомовному дискурсі має глибоке архетипне підґрунтя в свідомості народів Східної Африки. Словосполучення *kitu kidogo* в текста може подаватися в лапках, після словосполучення *kitu kidogo* може подаватися пояснення у дужках та *kitu kidogo* виступає в текстах в якості синоніма до іменника *bribe*:

Please police officers, stop harassing the public. We are tired of 'kitu kidogo' (The Standard, 07.08.2009)

He says that if the aim is to ensure security and adherence to traffic rules, then this has been overtaken by an apparently more lucrative, if selfish, motivation — kitu kidogo (bribery) (The Standard, 15.04.2009).

If they weren't, then they probably forked out Sh1,000, which I hear is the standard kitu kidogo for that kind of offence (The Standard, 15.04.2009).

Таким чином *kitu kidogo* позначає безпосередній акт хабара та є реалією з повсякденного життя простих громадян, *corruption* позначає хабарництво в масштабах всієї країни та особливо у владі. Саме тому *CORRUPTION* сприймається як найстрашніше зло поряд з дияволом:

There are two things mankind abhors — palling around with the devil and corruption (The Standard, 08.10.2009).

Актуальність проблеми корупції підтверджується прикметниками які визначають *corruption: pervasive corruption, grand corruption deep-rooted corruption*:

And it has harsh words for the Nairobi City Council: "The city council is constrained by central Government interventions, lack of funds and pervasive corruption (The Standard, 10.09.2009).

Olunguruma, said President Kikwete was not specific when reacting to questions about grand corruption (The Citizen, 11.09.2009).

The prelate said what was important to put in place effective legal structures that would enable KACC fight deep-rooted corruption and live up to expectation (The Standard, 10.09.2009).

Негативне руйнівне значення корупції підкреслюється також в словосполученні з дієсловом *to erode* у пасивній конструкції *to be eroded by corruption*:

However, the integrity of the grand party's electoral system (and therefore leadership) was seriously eroded by corruption (The Citizen, 07.09.2009).

CORRUPTION сприймається ворогом, з яким іде війна. Таке сприйняття корупції знаходить відображення в наступних словосполученнях: *war against corruption, war on corruption, to fight corruption*:

Another way the media could help is by waging war against corruption (The Eastandard, 10.10.2009).

He pledged, as he has done numerous since 1986, that he will fight corruption. But immediately warned that the war on corruption, which is now much worse now than in 1986, will not be won overnight but through a protracted struggle (Buganda Post, 10.10. 2009).

Особливим засобом боротьби з корупцією в країнах Східної Африки є встановлення на певних територіях знаків, *markings*:

THIS IS A CORRUPTION FREE ZONE.

Таки знаки виконують як констатуючу, так і попереджальну функції.

Дослідження особливостей концептуалізації соціальних проблем в англomовному дискурсі країн Східної Африки дозволило встановити, що концептуальну систему соціальних проблем складають такі концепти, як *POVERTY, HUNGER, INSECURITY* та *CORRUPTION*. У свідомості народів Східної Африки подолання соціальних проблем асоціюється з війною, оскільки вони руйнують соціальне життя країн та заважають подальшому розвитку. Особливості вербалізації концептуальної системи соціальних проблем в англomовному дискурсі складають запозичення з мови кісуахілі, які мають глибоке архетипне підґрунтя в свідомості народів Східної Африки, та в англomовному дискурсі вони використовуються в якості синонімів до відповідних одиниць англійської мови. Дослідження також свідчить, що в результаті функціонування англійської мови в лінгвокультурному контексті Африки з'явилися лексичні одиниці, які

позначають реалії з життя народів Східної Африки та набувають значення тільки в контексті країн Африки. Таким чином можна зробити висновок, що концептуальний простір англомовного дискурсу країн Східної Африки формується в результаті гібридизації етнічного та англомовного світосприйняття.

Перспективи дослідження. Проведене дослідження дозволяє поглибити вивчення особливостей англомовної картини світу народів Східної Африки. Перспективи полягають у необхідності подальшого дослідження національно маркованих концептів у зіставному, міжваріантному плані для подальшого розкриття лінгвістичного феномену полілінгвокультурної моделі мовної картини світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Семенец О.Е. Социальный контекст и языковое развитие: [монографія] / Олег Евгеньевич Семенец – Київ: Вища школа, 1985. – 173с. 2. Skandera P. Drawing a Map of Africa: Idioms in Kenyan English: [монографія] / Paul Skandera – Tübingen: Narr, 2003. – 225р. 3. Buregeya A. Aspects of the Vocabulary of Kenyan English: an Overview / Alfred Buregeya // Occasional Papers in Language and Linguistics / Editor Alfred Buregeya. – Kenya: University of Nairobi. – 2007– Volum 3. – P.1-32. 4. Попова З.Д. Когнитивная лингвистика / Зинаида Даниловна, Иосиф Абрамович Стернин. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. – 314с. 5. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры / Сергеевич Степанов Степанов – М.: "Языки русской культуры", 1997. – 824с. 6. Худолій А.О. Метафора у мові американських публіцистичних текстів: [монографія] / Анатолій Олексійович Худолій – Острого: Вид-во НаУОА, 2005. – 128 с. 7. Голубовська І.О. Етноспецифічні константи мовної свідомості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : 10.02.15 “Загальне мовознавство” / Ірина Олександрівна Голубовська; Київськ. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – 35 с.

ДОВІДНИКИ

Online Longman Dictionary of Contemporary English. – N.Y.: Pearson Education , 2009. – Режим доступу до словника: <http://www.ldoceonline.com/>

Online Macmillan Dictionary. – N.Y.: Macmillan Publishes Limited , 2009. – Режим доступу до словника: <http://www.macmillandictionary.com>

Harper D. Online Etymology Dictionary / Douglas Harper. – USA, 2008. – Режим доступу до словника: <http://www.etymonline.com>

The Online Compact Oxford English Dictionary of Current English. – Oxford: Oxford University Press, 2009. – Режим доступу до словника: <http://www.askoxford.com>

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

The Standard. – Newspaper – <http://www.eastandard.net/>

The Citizen. – Newspaper – <http://www.thecitizen.co.tz/>

Buganda Post. – Newspaper – <http://www.bugandapost.com>

Obama B. An Honest Government, A Hopeful Future. / Barack Obama – Nairobi: University of Nairobi, 28.08. 2006. –

http://www.uonbi.ac.ke/speeches/Obamas_visit_speech.pdf

USA Today. – Newspaper – <http://www.usatoday.com/>